

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. II. Quid, quomodo, quare, hoc illudve, permittat Dei voluntas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

Rom. c. 12.
vers. 3.
Cur hosti
resistendum
est bellum
sit à Deo.

quid morbis pharmaca opponimus, quid hosti armatos
cuneos objicimus, cur portas non illico pandimus, & in-
tra mœnia recipimus nostrum exitum, cur non sanctis-
simum præfulem Lupum imitatur, & illius vocibus
flagellum Dei. Decorum est, mi homo, non plus sapere
quam oportet, sed sapere ad sobrietatem. Bellum, & omnes
clades à Deo sunt, res jam liquida. At hinc mala est ista
consecutio: Ergo hosti non resistendum; ergo morbis
non occurrendum. Nam aliud est voluntas Signi, (cùm
Theologis loquor) aliud voluntas Beneplaciti. Atque
de illâ voluntate Signi per leges nobis explicatâ, ut plu-
rimum satis constat, at verò de hac Beneplaciti non item,
neque continuò scire licet, quousque se ista extendat.
De quâ infra uberius. Nunc exemplo sit Morbus. Hic
à quacunque causâ ortus, divinæ voluntatis esse, neque
hac in re quidquam ambigendum. Cùm autem ægrotus
nesciat, quamdiu se velit Deus in morbo cubare, licet
prorsus resistere potest, & recuperandæ sanitati, quid-
quid est legitimorum remedium adhibere. Ubi verò
tentant omnia, & nihil profecerit, nec convalescit, per-
suasissimum sibi habeat, divinæ voluntatis esse, se gra-
vius ac diuturnius invalitudine urgeri. Sic ergo ratio-
cinandum: Vult te Deus, mi æger, agrotare; at quia ne-
scis an etiam velit te nunquam sanari, eâ de causâ licet
uteris remediis: si autem velit morbum perpetuari, sub-
trahet pharmacis efficaciam, & saneris. Idem de hosti-
bus dicendum. Sape voluit Deus Israelis gentem im-
pugnari, ne torpesceret; quamdiu autem non constabat
velle Deum illam etiam expugnari; tandiū erat resi-
stendum hosti; secus, si monuisset Deus, ut per Hiere-
miam vatem monuit, dederent sese in servos regi Na-
buchodonosori. Pari ratione si ortum incendium quan-
tiscunque laboribus resingui non possit, argumento id
est, Deum voluisse non solum incendi domum, sed &
comburī, suis amicis vel experiendis, vel puniendis ini-
micis. Idem in aliis omnibus observandum.

De his infra
explicatius.

Deinde, quemadmodum fit nonnunquam ut unus
aliquis pater det filio, & nequam gladium, dicatque: Age
puer, defende te contra me; videamus quid apud lani-
stam profeceris in athleticâ. Hic non filius patri, sed pu-
gnator adversario resistit: ita prorsus cùm quis incen-
dium, cùm hostem, cùm morbum cupit extinctum, non
divinæ voluntati penam approbanti, sed culpæ obfi-
sit, quam odit Deus. Nam domus incensa est vel inju-
riâ, vel invidiâ: huic culpæ reñiti, nemini non permis-
sum. Sic qui morbum conatur depellere, non voluntati
divinæ, sed humanæ noxæ se gerit adversarium: vix enim
ullus est morbus, cui non occasionem præbuerit aliqua
viciis intemperantia; quisquis jam in morbum pugnat,
non Deo, sed intemperantiæ, aut cetè illius effectui re-
pugnat. Sic qui armis resistit hosti, non divinæ volunta-
ti adversatur, sed illi qui bellum intulit injustum. In his
talibus se suâque defendere, minimè veritum, nisi aliun-
de constet dupliciter Deo defensionem.

§. VI.

Sed quid miri est divinam Providentiam Justitiâ-
que hominibus improbis velut instrumentis uti,
quando & ipsi demones hoc munus obeunt? *Fug, mi-
mor. cap. 24. ra dispensatione pietatis, inquit Gregorius, ut unde malignus
hostis cor tentat ut interimat, inde misericors conditor hoc eru-
diat ut vivat. In factis Regum hæc memorantur de Saule:*
1. Reg. c. 18. Post diem autem alteram invasit spiritus Dei malus Saul. Et
vers. 10. quomodo malus is fuit spiritus, si Dei? quomodo verò
Dei esse potuit, si malus fuit? Hoc ipsum eadem Re-
1. Reg. c. 16. gum historia sic explicans: Exagrabat eum, inquit, spiri-
vers. 14. tus nequam à Domino. Malus erat spiritus per desiderium
perverfæ suæ voluntatis, at Domini spiritus erat, quia
August. in missus à Domino ad torquendum Saulem. Hipponen-
2. sal. 31. pro- sis præfuit Augustinus, hic lucis plurimum allucet. Nec

A pigebit illius verba ex integro admetiri, hæc sunt: *Quid quid
est, recti corde & non resistentes Deo. Intendat charitas vestra, & ad hoc
intelligite rectum cor. Breviter dico, sed tamen maxime com-
mendandum. Inter rectum cor & pravum cor hoc interest.*
*Quisquis homo quidquid patitur præter voluntatem, afflictio-
nes, marores, labores, humiliações, non tribuit nisi voluntati
Dei iuste (bene hoc notetur) non illi dani insipientiam, quod
quasi nesciat quid agat, quia talem flagellat, & talibus parci-
ipse est rectus corde. Perversi autem corde sunt, & pravi, & di-
storti, qui omnia quæ patiuntur mala, inique se pati dicunt,
dantes illi iniquitatem, per cuius voluntatem patiuntur: aut
quia non & audent dare iniquitatem, auferunt ei gubernatio-
nem. Quia ipse (inquit talis) non potest facere iniquum; in-
quum autem est ut ego patiar, & ille non patiatur: concedo enim
ut sim peccator, certe sunt peiores qui lætatur, & ego tribulo-
quia ergo hoc iniquum est, ut etiam peiores me lætetur, & ego
tribuler, qui aut iustus, aut minimis peccator, quàm illi, sum: &
certum est apud me, hoc esse injustum, & certum est apud me,
quia Deus non faciet injustum, Deus non gubernat res huma-
nas, nec cura est illi de nobis. Ergo pravi corde (inquit Augu-
stinus) id est, distorti corde tres habent sententias: Aut non est
Deus, dixit enim stultus in corde suo, non est Deus: Aut injustus
Deus est, cui hæc placuit, & qui hæc facit: Aut non gubernat
Deus res humanas, nec cura est illi de omnibus. In istis tribus sen-
tentis magna impietas. Et pauculis interjectis: Sic est ergo
rectum cor, fratres. Cuiusque aliquid accidit, dicat: Domi-
nus dedit, Dominus abstulit. Ecce rectum cor: Sicut Domi-
no placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedi-
ctum. Et non dicit, Dominus dedit, diabolus abstulit. Intendat
ergo charitas vestra, ne forte dicatis: Hic mihi diabolus facit
(hoc mihi damnum nebulo ille intulit) prorsus ad Deum
refer flagellum tuum, quia nec diabolus tibi aliquid facit,
nisi illi permittat, qui desuper habet potestatem, aut ad penam,
aut ad disciplinam: ad penam impiis, ad disciplinam filiis.
Flagellat autem omnem filium quem recipit. Ne te sine
flagello speres futurum nisi forte cogites exheredari. Flagellat
omnem filium quem recipit. Itane omnem? Vbi te voluit
abscondere? Omnem: & nullus exceptus, nullus sine flagello erit.
Quid? an omnem? Vix audire quem omnem? Etiam amicus Dei
filius sine peccato, non tamen sine flagello. Institutio nobilissi-
ma & Augustino sanè digna. Quia verò Augustini sen-
su, nec diabolorum nec hominum ullus in alterum
quidquam potest, nisi permittente Deo, ideo nunc bre-
viter dicendum quænam permittat Deus, quâ ratione,
quâ de causâ permittat.*

CAPVT II.

Quid, quomodo, quare hoc illud de permi-
tat Dei Voluntas.

Miserimè hic vulgus hominum hallucinari solet,
cui Permissio divinâ, vix aliud est quàm huma-
na, quæ nihil agendo desidet otiosa, & agere volentes
non impedit, etiam possit. Ex hoc uno errore mala gignun-
tur innumera. Hinc alteri in alteros ruimus, & velut om-
nis infortunii fabros, omnis mali auctores mutuo nol-
met & verbis, & manibus, & dentibus laceramus, tan-
quam si Deus interim altercationes nostras otiosus spe-
ctet, & gravissimas injurias, cùm possit impedire, per-
mittat. Seminarium hoc est omnium perturbationum.
Huic everrendo tria capita statuimus in omni Permis-
sione divinâ consideranda.

Primum est, Voluntas permittendi: Alterum, causâ
Permissiois: Tertium, Voluntas Cooperatrix in repe-
missâ. Ad hæc melius perspicenda, repetendum animo
duo esse malorum genera. Primum eorum, quæ mole-
stiam, dolorem, jacturam, infamiam inferunt, uti sunt lora-
paupertas, vincula, morbi, exilium, mors, quæ non tam
dicenda sunt mala, quàm medicamenta amariora, di-
vinâ manu admota. Alterum genus malorum est, quæ
vero

nomine vocantur mala, ut sunt peccata. Priora illa verè vult Deus, aut ad pœnam impiis, ut loquitur, aut ad disciplinam filiis: posteriora hæc non verè dicendus est Deus, sed permittere. Cum enim omnia quæ verè existunt, verè velit Deus, cuius voluntate sunt omnia, & sine cuius voluntate nihil est, peccatum (quod improprie dicitur existere) velle non potest, sed permittere. Uti autem futura omnia perfectissimè prævidet Deus, ita facillimè quæcunque voluerit, impedire potest: cum autem innumera non impediatur, dicendum est, Deum iustissimè suâ voluntate ab æterno voluisse adeoque decrevisse illa permittere. Deus utique non volens, sed volens finit ut aliquid fiat. Homines quidem plurima permittunt, quæ aut impedire nequeunt, aut certè mallet non fieri. Non ita supremus rerum arbiter. Est igitur in Deo, *Voluntas Permittendi*, quam in Permissione primum caput statueramus. Hic jam quaeritur, cur voluerit Deus permittere peccata, sive, quæ in Deo sit causa huius permissionis.

§. I.

Nunquam certè Bonitas illa infinita tantam in Orbe malitiam permetteret, nisi maiora inde bona eliceret, & reperta ad perniciem, verteret ad salutem. Permisit Deus fraternam invidiam in Iosephum innocentem sævire, sed quanto id bono permisit, non solum parentum & fratrum, sed totius Aegypti? Permisit Deus infontem David ab impio Saule gravissimis injuriis exagitari, sed Davidis totiusque regni Hebræi bono maximo. Permisit Deus Daniele iniquissimè accusatum in leonum voraginem præcipitari, sed grandi Danielis ipsius & plurimorum bono. Sed quid hæc narro? Permisit Deus Filium à patricidis crucifigi, sed permisit hoc bono totius humanæ gentis inexplicabili. Ita propterea ex omni permissione divinâ, maxima divinæ gloriæ incrementa, generi humano emolumenta proveniunt copiosissima. Hinc Bonitas Dei ac Misericordia, hinc Liberalitasque Potentia, hinc Providentia, hinc Sapientia & Iustitia modo proflus admirabili clucescunt: hinc virtus plurimorum crescit, certamina frequentantur, multiplicantur præmia, coronæ augentur.

Et quam admirandam se præbet divina Providentia in quotidianis his permissionibus? Quid enim magni est, si è bono bonum? at maximum si è malo bonum feceris. Mari tranquillo, ut ajunt, quilibet gubernator est. Neque verò magnæ artis est vento secundo, navi firmâ, mari pacato, altis faventibus, remigibus peritis, portum in conspectu positum tenere: at luctantibus inter se ventis, navigio lacero, fremente cælo, insidiantibus piratis, remigibus imperitis, sideribus ereptis, optatum nihilominus portum occupare, hoc demum facinus est in gubernatore admirandum. Talis in suis permissionibus est Deus. Per ea quæ contraria videntur, ad felicem deducit exitum, per tot hominum flagitia gloriam suam propagat, in tantis scelerum acervis amicos suos reddit illustriores: Deo dirigente fraudes in decepti commodum vertunt, vexationes & injuriæ vexato vires addunt; impietas tot perditorum, pietatem multorum stabilis, & ne pereant, conservat; & unde plurimi creduntur deprimendi, emergunt. Iosepho carcer & vincula ad tam sublime dignitatis solum viam aperuerunt; plus ei profuit fratrum invidia, quam Orbis totius benevolentia. Saulis perfidia Davidi diademata contulit. Daniele fovea leonum altius evehit, quam ulli regum favores potuissent. E cruce Christus in Paradisum migravit, ex Oliveto ad Patris consessum pervenit. Quod si Deus peccata non permitteret, & permissa non ordinaret, & ordinando in bonum derivaret, vindicem Dei iustitiam vix agnosceremus: at sic altius sapere docemur, & admirabilissimam causarum seriem ac connexionem fieri cogimur, per quam tandem è tantis malis tot

A emergant bona. Quâ de re Severinus Boëthius eruditè: *Boeth. lib. 4. Ordo quidam, inquit, cuncta completitur, ut quod ab assignata ordinis ratione discesserit, hoc idem licet in alium, tamen in ordinem relabatur, ne quid in regno Providentiæ liceat remeritari. Neque enim fas est homini cunctas divini operis machinas vel ingenio comprehendere, vel explicare sermone. Hoc tantum profexisse sufficiat, quod naturarum omnium proditor Deus, idem ad bonum dirigens cuncta disponat. Quis sit, ut quæ in terris abundare creduntur, si disponentem Providentiam spectes, nihil usquam maluisse perpendas. Est ergo (quod alterum erat caput) divinæ permissionis causa multiplex.*

§. II.

Tertium est, Voluntas Dei Cooperatrix in omni re quam permittit. Non tantum decrevit Deus ab æterno, quæ temporis successu erat permittendus; neque tantum iustissimas suæ permissionis causas, sed voluntatem etiam habuit, habetque in omnibus permissionibus cooperatricem. In Theologorum scholis res liquidissima est, omnium eorum quæ verè sunt & existunt, Deum esse adiutorem. Nihil usquam rerum sine primæ & summæ causæ adiumento existit.

Cum ergo Deus ea omnia quæ permittit, ab æterno decreverit permittere, idque iustissimis de causis, seipsam in super in suis permissionibus adiutorem præbeat, quid est quod Deum hominèque tot vanissimis querelis incessemus, quid Providentiam & iustissimas Dei permissiones toties allatramus? quin omnes rerum eventus divinis iudiciis ascribimus, certi, iustissimas divinæ permissionis gravissimæque causas subesse, & propositum maximi momenti finem, cui nos minimè conveniat refragari? Bonæ malæque voluntates Deo militantes, & inter varios fines, veniunt tamen ad hunc, ut sic dicam, finium finem.

Certè sanctissimi quique viri, res omnes tanquam Sancti res Deo agente sibi evenire exploratissimum semper habuerunt, siquidem mentis oculos ab alieni peccati cogitatione sevocantes, Dei permissiones quasi actuosas & effectrices assidue contemplabantur. Tam enim bonus est Deus, ut nullâ ratione permitteret mala, nisi nosset ex his elicere maiora bona. Ad rem aptissimè Augustinus: *Melius, inquit, esse iudicavit Deus de malis bene facere, quam mala nulla permittere. Neque enim Deus: cum summè bonus sit, ullo modo fineret mali esse aliquid in operibus suis, nisi usque adeo esset omnipotens & bonus, ut beneficeret etiam de malo. Optimè Theophilus Bernardinus, quem hic se- quimur: Subtilissimè, inquit, nostris erroribus & peccatis innuat se Deus, non ut approbator & participes, sed ut avertator & corrector, qui ex malis bona plura, quasi ignem ex aquâ educit. Hic cogitandum, ut idem monet, omnes eos qui nos lædunt (quæcunque demum id ratione fiat) duplicem personam sustinere. Unam quâ nobis pessimè cupiunt, & non simplex in nos malum eundem alteram quâ illud omne, quod cogitant, possunt, & divinæ iustitiæ nos affligentis sunt instrumentum. Si primam tantummodo personam malevolorum agerent, nihil nobis nocerent, sed quia etiam alteram illam, quam vis ignari agunt, Deo nos iustè punienti subserviunt. Sic Dei servus Nabuchodonosor, sic Attila, sic Totila, sic Tamerlanes, flagella Dei, sic Vespasiani duo gloriæ quidem & propagandi imperii causâ Judæos perdere conati sunt: sed errarunt. Revera lictores & satellites fuerunt ultionis divinæ in impiam gentem. Concoquere suam felicitatem Iudæi non potuerunt, nisi Constanti. adjuti Neromanis hu Thermis. Sed ut pressius hanc ipsam ratiocinationem prosequamur, libet pauca quærere.*

§. III.

Ex te, mi Christiane, quæro, ex te potissimum, qui cælum terramque non raro milces querelis. Dic obsecro, in homine illo, qui te læsit, quid accusas? an voluntatem

